

și în alte părți¹. În toate acestea, se găseau și români. Unii dintre ei, deși situați la mari depărtați de Praga, fac totuși apel la bunăvoința lui Jarník, spre a-i cere sfaturi sau a-i ajuta la nevoie. Astfel, în iarna anului 1917, un soldat rănit, anume *Gheorghe Merlă*, din lazaretul de la *Hubertusheim*, de lângă Gmunden, îl roagă într-o scrisoare să-i trimită *Noul Testament*. La rândul său, Jarník se adresează scriitorului Horia P. Petrescu să-i procure cartea², pentru a fi trimisă rănitului român din Austria. Dar, nu numai atât. Jarník răspunde și la apelurile sosite din Ardeal. Prin februarie 1915, prietenul și cunoscutul său, Gheorghe Pop de Băsești, îl roagă să intervină pe lângă autoritățile militare din Praga, în scopul de a obține un concediu de 20 zile, pentru soldatul Pop Lászlo³, iar preotul Liviu Jancu, de prin părțile Bihorului, ar fi dorit și el ca Jarník să caute pe rănitul Gheorghe Cincă la spitalul Nr. 2 rezervă, din Praga, fiind transferat acolo de la Banská Bystrica. „Rugu-vă respectuos, scrie preotul, și fără de întârziere, cercetați-l, mângându-l și pe lângă aceea să văză că și în acele părți sînt domni, care îi cunosc limba și-i știu păsurile neamului său”⁴. Dialogul acesta, purtat la mari depărtați, demonstrează cu elocvență ecoul larg pe care l-a avut, mai ales printre românii din Ardeal, activitatea de samaritean, desfășurată de Jarník în cursul primului război mondial.

*

Din cele de mai sus, se poate vedea că nu m-am ocupat în acest capitol nici despre mari evenimente istorice și nici despre faptele răsunătoare ale unor oameni politici, ci am evocat întâmplări și aspecte din viața unor oameni simpli, chiar foarte simpli, care au dat ochii cu moartea. Am scris despre întâlnirea lor cu Jarník, în momente de grea cumpănă pentru viața fiecăruia dintre ei. Din această întâlnire istorică, în timpul căreia au fost puse în mișcare adînci resorturi sufletești, s-a născut, pentru istoria relațiilor româno-cehe, un capitol, nou, *social-uman*, în care vibrația caldă a bunătații și compasiunii s-a găsit față în față cu suferința și desnădejdea. De o parte, mărinimia lui Jarník; de cealaltă, simplitatea sufletească a unor tineri, care fuseseră trimiși să moară pentru cauza intereselor imperialiste.

¹ Vezi „Transilvania”, Sibiu, XLVI (1915), p. 92; XLVII (1916), p. 80—81, 104; XLVIII (1917), p. 93, 174—175, p. 80 și XLVIII (1917), p. 174—175. De obicei, cărțile erau distribuite de preoți și ofițeri români, aflați în garnizoanele respective. Așa, de pildă, la Praga au îndeplinit această sarcină: dr. Virgil Cioban și Lucian Lungu, amîndoi preoți militari, Zaharia Stoica și Ioan Mureșan. („Transilvania”, XLVIII (1917); p. 174—175). Parte dintre acești răniți nu s-a mai întors acasă. O statistică arată că din timpul primului război mondial odihnesc în pămîntul Cehiei osemintele a 2.367 de ostași români de origină. („Neamul românesc pentru popor”, Buc., XI, 1923, Nr. 4 din 16 februarie).

² Scrisoarea lui Jarník către Horia P. Petrescu, din 10.XII.1917. (Bibl. orașenească din Sibiu).

³ Scrisoarea lui Jarník către Gh. Pop de Băsești, din 3.II.1915 (Bibl. univ. Cluj). De asemenea, scrisoarea aceluiași către Andrei Bărseanu, din 9.III.1915 (Bibl. univ. Cluj, Mss. 4054, II, f. 107—111).

⁴ Epistola preotului Liviu Jancu către Jarník, nedată (col. pers.).